

ՊԱՐՏ Է ԿԱԼ ՅԱՂՈԹՍ

Թէ պարտ է յամենայն ժամ
կալ նոցա յաղօթս եւ մի ձանձրանալ:
(Լուկ. 18:1)

Քրիստոս իր առաքելութեան ընթացքին ժողովուրդին կը քացատրէր եւ կը ստրվեցնէր Երկմփի Արքայութեան խորհուրդն ու իմաստը: Կ'աւանդէր մարդոց Բարձրեալի կտակը, կու տար Իրը՝ կը քօշկէր առանց սպասամփի: Եղաւ այն արդար գառնը, որ Իր անձը զոհեց մէկանգամընդմիշտ մեր մեղքերու իշխութեան համար, ազատելով մեզ խաւարէն: Աւանդ թողուց համայն մարդկութեան իր կեանքը իրրել օրինակ, իսկ իր գործն ու խօսքը՝ մեր հոգիներու փրկութեան համար:

Մեր նախահայրերը լաւապէս իմացան այդ աւանդը իւրացնել եւ սեփականացնել: Իրացուցին անոնք հայացնելով, սեփականացուցին՝ հայ ազգի փրկութեան համար:

Այսօր այդ աւանդի մէկ դրուագն է, որ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին կ'ոգեկոչէ, «Դատաւորաց Կիրակի» անուան ներքեւ, այս Քառասնօրեայ պահեցողութեան շրջանին: Քառասնօրեայ պահեցողութեան իւրաքանչիւր Կիրակին իմաստաւորուած է Սուրբ Գրային մէկ դրուագով մը, իւրաքանչիւրը խորհրդանշելով իմաստ մը: Դատաւորաց Կիրակին անվիատ կամփի, անձանձրոյթ, յարատեւ, շարունակական եռանդով, կորովով աղաչանքի եւ թախանձանքի խորհրդանշը պիտի կոչեմ, հետեւեցնելով օրուայ ճաշու Աւետարանի խօսքերէն:

Յիշեալ համարը առնուած է Ղուկասու Աւետարանի 18րդ գլխէն: Ան մեզ կը պատմէ, թէ դատաւոր մը կար, որ ոչ Աստուծմէ կը վախճար, ոչ մարդոցմէ կ'ամչնար, ոչ խեղճութենէ կ'ազդուէր, ոչ ալ անիրաւութենէ կը յուզուէր: Կար մաւս խեղճ որբեայրի կին մը, կեղեքուած կամ անիրաւուած վատ մարդու մը կողմէ: Որբեայրին նեղուելով, դիմած էր այս դատաւորին, որպէսզի անիրաւ մարդուն ձգտումներէն փրկէր իրեն, իրաւունք եւ արդարութիւն պաշտպանէր: Դատաւորը երկար ժամանակ անտեսելով մերժած էր խեղճ կնոջ դատը տեսնել: Բայց ան շարունակ, առանց ձանձրանալու, վիատելու գնաց, խնդրեց, թախանձեց, որպէսզի իր հարցին (դատին) ընթացք տար: Վերջապէս դատաւորը կնոջ երկար պաղատանքէն եւ աղաչանքէն վերջ ինքնիրեն ըսաւ. «Իրաւ է, որ Աստուծմէ չեմ վախճար, մարդոցմէ չեմ ամչնար, բայց այս որբեայրին զիս նողկացուց իր խնդրանքով, տեսնեմ իր դատը, ալ բաւ է, որ զիս զգուցնէ եւ անհամբերսացնէ իր խնդրով»:

Սիրելի հաւատացեալներ

Եթէ այս անիրաւ դատաւորը չկարողացաւ դէմ կանգնիլ որքեւայրի կնոջ աղերսանքին եւ պաղատամքին, ապա որքան մեր երկնաւոր Հայրը, ամենագութեան Աստուած, ինչպիսի սիրով պիտի ընդունաջէ մեր թախանձագին աղաչանքներուն եւ խնդրանքներուն: Անվիատ եւ անխռով դիմենք Իրեն, առանց երկմտամքի ձեզ կը հաւաստեմ, թէ պիտի պաշտպանէ մեր դատը կամ խնդիրքը, եւ մեզ իր Երկնային շնորհներովն ու բարութիւններով պիտի լիացնէ եւ գոհացնէ, ինչպէս Տէրը իմքն ըսաւ. *«Խնդրեցէ՛ք Աստուծոյն եւ պիտի տայ ձեզի, փնտռեցէ՛ք եւ պիտի գտնէք, բաղխեցէ՛ք եւ պիտի բացուի ձեզի: Որովհետեւ խնդրողը պիտի ստանայ, փնտրողը պիտի գտնէ եւ բաղխողին առջեւ դուռը պիտի բացուի»* (Մատթ. 7:7-8):

Յիսուս, մեր Տէրը, իր առաքելութեան ընթացքին կ'ըզմար երկնային ճշմարտութիւնները արտայայտել աշխարհիկ դրուագներով՝ երեւոյթներով՝ եւ առակներով: Բայց իր այս առակով կը բաղձար երկրաւոր եւ երկնաւոր կամքերը համեմատելով ցոյց տար անոնց տարբերութիւնները:

Յիշեալ խորհուրդներէն ոգեւորուած, խորհրդածութեան միջոց պիտի ունենամ աղօթքը եւ աղօթքի գորութիւնը մեր կեանքէն ներս:

Աղօթքը

Աղօթքը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ խօսակցութիւն մը, յարաբերութիւն մը մեր Երկնաւոր Հօր հետ, տարբերուած աշխարհիկ բանակցութիւններէ՝ իր հոգեւոր իմաստով եւ ձեւով, տարբերուած իր ներգործութեամբ եւ գորութեամբ:

Պիտի մտանցենք աղօթելը, հօր մը եւ զաւկի մտերմիկ յարաբերութեան: Ինչպէս մանուկ մը բանի մը կարիքը կամ անհրաժեշտութիւնը զգալու ժամանակ կը դիմէ իր հօր, յուսալով եւ հաւատալով, որ պիտի գոհացնէ իր փափաքը, պիտի ուրախացնէ իրեն, իր խնդրանքը կամ ցանկութիւնը (դատը) կատարելով: Այնպէս ալ մոյմ է ձեւը եւ կերպը, մեր հոգեկամ յարաբերութեան մեր Երկնաւոր Հօր հետ, իւրաքանչիւրս ակնկալութեամբ մը, սպասամբով մը առգորուած եւ կամ նեղութեան կամ կարիքի առջեւ կը դիմենք Իրեն, մամ յիշեալ մանուկին: Մեր բոլորին առաջին առգորամբը եւ սպասամբը ըլլալու է «Երկնից Արքայութիւնը, Բագաւորութիւնը», որովհետեւ Երկնաւոր Հայրը գիտէ մեր մարմնի եւ հոգիի բոլոր կարօտամքները, ինչպէս Աւետարանիչը կ'ըսէ. — *«Հետեւաբար, մի՛ մոռնուդուիք եւ ըսէք. ի՞նչ պիտի ուտենք, ի՞նչ պիտի խմենք կամ ի՞նչ պիտի հագնինք: Այդ*

մասնագետների և ճանապարհորդների շարքում են: Որովհետև մեր երկրներում Հայրենիքի արդեն թե այդ բոլորիս պետք ունի: Դուք նաև խնդրեցե՛ք, որ Աստուծոյ Թագաւորութիւնը գայ եւ աշխատեցե՛ք իր կամքը կատարել, եւ Աստուած այդ բոլորը աւելիով պիտի ապահովէ (Մատթ. 6:31-33):

Աղօթքը հոգիին շնչառութիւնն է, որ մեր համգիստը կ'ապահովէ երբ մեր տագնապը կը խառնեն մեզմէ դուրս, միջոցի խաւարին: Աղօթքը սնունդն է հոգիին առողջ պահպանման: Աղօթքը ուժ եւ յոյս կը ներշնչէ: Աղօթքը փարոսն է, այն բոլոր նաւերուն, որոնք մոլորած ուղիղ մամբէն, ելլ կը փնտոնեն փրկութեան: Աղօթքը միակ մամբան է մարդ արարածին մերձեցման առ Աստուած:

Աղօթքի Զօրութիւնը

Սիրելի Հայկազնայ ժողովուրդ

Այո աղօթքը իրօք եղաւ Հայ ժողովուրդի հոգիին ներշնչութեան աղբիւրը, մեր տագնապի եւ խաւարի օրերուն: Ուժ մեր տկարութեան օրերուն եւ յոյս մեր անգորութեան ժամերուն: Փարոս մեր նաւին մոլորութեան եւ տագնապի պահերուն:

Լի են աղօթքի գօրութեամբ գործուած հրաշքները Սուրբ Գրային էջերուն մէջ: Մեր նախահայրեր ներշնչուելով բազմաթիւ մարգարէներու եւ դատաւորներու օրինակներէն, հաւատացին ճշմարտապէս յիշեալ խօսքերուն: Գործեցին անոնց ուղիով, հրաշագործեցին անոնց նման: Ինչպէս երբ Մովսէս անմոռունջ աղօթեց, եւ իր աղօթքի շնորհիւ Կարմիր ծովը երկուփի բաժնեց, ժայռէն ջուր ժայթքեցուց: Նզիկէլ մարգարէն, իր արտասուագին աղօթքներով, իր կեանքի օրերը տասնեւհինգ տարիներով երկարեց: Նշիայ մարգարէի աղօթքները երկինքը բացին ու փակեցին: Աղօթքները հիւանդները բժշկեցին, բարոսները մաքրեցին, կոյրները լուսաւորեցին եւ մաքաւորին նման մեղաւորները արդարացուցին:

Իսկ եթէ հրաշքներով լեցուն մեր պատմութեան ակնարկ մը նետենք, քրիստոնէութեան առաջին իսկ օրերէն, պիտի տեսնենք թէ Հայ ազգը աղօթքի գօրութեան հաւատացող ժողովուրդ մը եղաւ՝ աղօթող, երկնքի արքայութիւնը բաղցածող, անոր գօրութեանը, հրաշքներուն հագնալէ հաւատացող: Թէեւ երկար դարեր մնացին մնալէ եւ անտիրական, քափառական միջեւ այսօր, բայց եւ այնպէս, ան ազատեց մեզ շատ մը իսպառ կոտորածներէ, շարանակեցինք գոյատեւել, ապրեցանք եւ պիտի գոյատեւենք, եթէ հաւատանք անոր հրաշագործ գօրութեան եւ ներգործութեան: Թաւմի բազմաթիւ հրաշալի օրինակներէն մի քանին, որոնք հիմնովին յեղաշրջած են Հայ ժողովուրդի հաւատագիրը.

ա) Գրիգոր Լուսաւորիչ իր յարատեւ աղօթասացութեան շնորհիւ լուսաւորեց համայն Հայաստան աշխարհը.

բ) Մենք, համաձայն աւանդութեան, աշխարհի երկրորդ ժողովուրդն ենք, որուն Տէր Աստուած շնորհեց այրութներ: Առաջինը հրեաներն էին, որոնք ստացան իրենց տառերը Տասը Պատուիրաններու եւ ուրիշ Օրէնքներու յանձնումով Սինա լեռան վրայ առ Մովսէս:

Մեսրոպ Մաշտոց, իր տմաշան աղօթքներուն շնորհիւ ստացաւ հայկական տառերը, ինչպէս Կորին Սեանջիկի կ'ըսէ. — «բազում եւ ազգի ազգի վշտակեցութիւն կ'ըլլէր ամենայն իրաց. ամենայն կրթութեամբ հոգեւորացն զանձն տունեալ՝ միայնաւորութեան, լեռնակեցութեան, քաղցի եւ ծարաւոյ ... արգելանաց անլուսից ... եւ զետնատարած անկողնոց: Եւ բազում անգամ զհեշտական հանգիստ գիշերոյն եւ զհարկ քնոյ յոտնաւոր տքնութեան ի թօթափել ական վճարէր: ... յիշելով զասացեալսն մարգարէին, եթէ՝ «Յորժամ հեծեծեսցես, յայնժամ կեցցես»:

«... Եւ որում պարգեւէր իսկ վիճակ յամենաշնորհողէն Աստուծոյ, Հայրական Հափուն ծնեալ ծնունդս նորոգ եւ սքանչելի՝ Սուրբ Աշովն Իւրով, նշանագիրս Հայերէն» (Կորիւն, Զ, է, Ը):

գ) Վարդանանց Պատերազմը եթէ նկատի ունենանք, պիտի տեսնանք պատերազմի նախօրեակին, ամբողջ քանակը կը հաղորդուէր Քրիստոսի Սուրբ Մարմնով, հաւատալով Անոր ամենագորութեան: Իսկ անոր արդիւնքը, այսօր մենք անոնց ժառանգորդները հպարտ կանգնած այս Սուրբ կամարներուն ներքեւ կը փառաբանենք Բարձրեալի Սուրբ Անունը: Իսկ Պարսիկներ՝ օտարացած իրենց կրօնէն եւ ձախողած իրենց զրադաշտական առաքելութենէն:

դ) Եթէ այս դարու սկիզբը անդրադարձ մը ունենանք 1915ի եղեռնէն վերապրող քեկորներս, աղօթքի գորութեամբ մեռելներէն յարութիւն առինք, գոյատեւեցինք, ապրեցանք, կը գործենք հաւատալով եւ կ'աղօթենք փառաբանելով գրիստոս: Իսկ այսօր մեր ներկայութիւնը այդ կ'ապացուցանէ:

Հայ մայրեր Տէր Զօրի անապատի կիզիչ արեւին տակ եւ այրող աւազին վրայ սորվեցուցին Հայ այրութներ, որպէսզի դէպի երկինք սլացող Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ Սուրբ կամարներու ներքեւ չղաղրի Հայ աղօթքի մրմունջը: Կտակ թողուցին ըսելով, շարունակեցէ՛ք այդ Սուրբ յարաբերութիւնը: Շարունակեցէ՛ք այս սուրբ գործը, որու համար ազգովին կը տարագրուինք: Փոխանցեցէ՛ք այս Սուրբ Կտակը ձեր գաւակներուն, ամէն տեսակի հանգամանքներու ներքեւ, ի փառս Աստուծոյ եւ ի պանծացումն Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս, ամէն:

Աւետիս Արեղայ Իփրանեան